

REALITZACIÓ DE CAMPANYES DE SENSIBILITZACIÓ EN MATÈRIA DE PREVENCIÓ DE LA GENERACIÓ DE RESIDUS

Fraccions a les quals incideix l'actuació

L'actuació té incidència en les fraccions *matèria orgànica, paper-cartró, envasos lleugers, vidre, resta i altres fraccions.*

Categoria i tipus d'actuació

L'actuació té incidència sobre la *prevenció*.

Justificació

Les accions de comunicació i difusió d'informació són un instrument que les administracions públiques poden utilitzar amb l'objectiu que els diferents agents implicats, com poden ser la ciutadania o les activitats comercials del municipi, adoptin comportaments i hàbits alineats amb la prevenció. En aquest sentit, dins la jerarquia de gestió de residus, la prevenció és el primer pas.

Figura 1. Jerarquia de la gestió de residus a la UE. Font: Directiva marc de residus 2008/98/CE.

El desenvolupament de campanyes de sensibilització en matèria de prevenció ofereix un marc de coneixement i actuació per a la població amb l'objectiu d'evitar el desenvolupament d'accions que presentin impactes negatius, tant per al medi ambient, com per a l'economia i la societat.

Al mateix temps, aquestes campanyes poden encabir mesures correctores, com per exemple la realització de batudes de recollida de residus abandonats al medi natural, així com esdevenir accions de ciència ciutadana que permetin ampliar el coneixement sobre la tipologia de residus generats i el seu potencial de reducció.

Descripció

Les campanyes de sensibilització són un conjunt d'activitats integrades dins una estratègia, amb l'objectiu de generar conductes responsables que incentivin la preservació i respecte del medi ambient per part de la ciutadania. Així mateix, es considera prevenció de residus tota aquella acció que tingui per objectiu evitar la generació quantitativa de residus o bé, disminuir-ne la seva perillositat. Es poden diferenciar dues tipologies d'actuacions en matèria de prevenció:

- Reducció en origen¹: minimització en les fases de disseny, producció, distribució o consum de l'ús de substàncies tòxiques i de matèries primeres.
- Reutilització¹: el fet de tornar a usar un producte, ja sigui per a la mateixa funció inicial o una altra d'alternativa, en la seva forma original i sense cap modificació. Donat que no es requereix una transformació del producte, és més aconsellable que el reciclatge, ja que evita que l'objecte es converteixi en residu quan finalitzi definitivament el seu cicle de vida.

Existeixen diferents modalitats de campanyes de sensibilització segons el canal que s'utilitzi per comunicar-se amb la població, el públic objectiu de l'actuació i els mitjans emprats per al seu desenvolupament.

---

¹ Agència de Residus de Catalunya, 2024.

En termes generals, les campanyes de prevenció de generació de residus es poden centrar en diverses temàtiques segons el seu objectiu principal, entre les quals s'inclou:

Temàtiques segons el seu objectiu principal

Implantació d'actuacions per a la prevenció del malbaratament alimentari

Campanyes per al foment d'un consum responsable

Implantació d'actuacions per al foment de la reutilització d'objectes, roba, béns i productes

Desenvolupament d'activitats destinades a la preparació per a la reutilització de residus

Promoció del compostatge individual i/o comunitari

Foment del consum d'aigua de l'aixeta

Promoció de l'oferta i la demanda de productes amb menys envàs (secundari i terciari) i a granel

Foment del consum de serveis o béns immaterials

Campanyes informatives sobre la prevenció de residus en general

Per altra banda, si bé es defineix com una actuació relativa a la recollida de residus, les actuacions de neteja en entorns naturals esdevenen accions de conscienciació i sensibilització en matèria de prevenció.

En aquest sentit, la Setmana Europea de la Prevenció de Residus (EWWR) s'articula com una iniciativa que anima a tots els ciutadans europeus a dur a terme accions de conscienciació sobre la gestió sostenible dels recursos i els residus durant una única setmana de novembre. Així, *Let's Clean Up Europe* (LCUE) és una acció comuna a tot Europa emmarcada dins la EWWR, amb l'objectiu de conscienciar sobre la quantitat de residus que es dipositen de forma incontrolada a la natura i promoure accions de sensibilització a través de la recollida d'aquests residus abocats il·legalment als espais naturals (boscors, platges, marges de rius, etc.). Aquesta tipologia d'accions es dirigeixen a la ciutadania en general, així com a empreses privades, col·lectius i organitzacions, centres educatius, administracions públiques, etc. i es poden desenvolupar a través de la pràctica d'activitats a l'aire lliure i/o d'esports².

² El *plogging* és la pràctica que combina l'exercici a l'aire lliure amb la recollida de residus. N'és un exemple la Ultra Clean Marathon (UCM), una cursa en la qual es recullen simultàniament residus abandonats als espais naturals.

Figura 2. Iniciativa Moutain Calling de recollida massiva de residus als Pirineus UE. Font: Parcs Naturals de Catalunya, 2022.

De forma prèvia al desenvolupament d'una campanya o actuació en matèria de prevenció de residus, és necessari seguir les següents fases³:

1. Identificar el problema que es vol tractar
2. Determinar la solució i dels objectius a assolir per la campanya
3. Definir el públic objectiu (adults, centres educatius de diferents nivells, població de la tercera edat, activitats comercials, o població en general)
4. Elaborar l'argument de la campanya
5. Definir d'accions i vies de participació (desenvolupament d'activitats i tallers educatius)
6. Establir el cronograma de desenvolupament de les accions
7. Identificar els recursos necessaris (fulletons informatius, educadors ambientals, etc.)
8. Realitzar el seguiment i/o avaluacions periòdiques
9. Comunicar els resultats obtinguts a través dels canals principals

---

³ Guia per al desenvolupament d'activitats de reutilització i preparació per a la reutilització a les deixalleries i altres establiments públics de Catalunya, Agència de Residus de Catalunya, 2015.

Figura 3. Campaña de prevenció de residus "Barcelona Residu Zero". Font: Ajuntament de Barcelona. 2021.

Figura 4. Campaña "Barcelona Residu Zero". Font: Ajuntament de Barcelona. 2021.

Zona d'implementació recomanada

L'actuació es pot desenvolupar en qualsevol tipus de municipi.

Mitjans necessaris

Els mitjans necessaris per desenvolupar les campanyes de sensibilització per a la prevenció són:

- Personal qualificat per dur a terme les diferents accions de comunicació i difusió, incloent-hi el disseny de material informatiu en format físic i en línia.
- Educadors ambientals, en el cas del desenvolupament de campanyes de sensibilització per la prevenció de proximitat amb el públic objectiu.
- Pàgina web, perfils oficials en xarxes socials i contingut multimèdia en cas de difusió d'informació en línia.

- Informació gràfica: cartells informatius, fulletons, tríptics i material específic per al desenvolupament de la campanya (marxandatge, adhesius, etc.).
- Infraestructura per a punts d'informació, accions realitzades a la via pública, elaboració de tallers o exposicions.

Adicionalment, en el cas de la realització de neteges en entorns naturals, caldrà proveir als usuaris participants de guants i bosses de nanses o saques de ràfia, entre d'altres.

Beneficis i resultats potencials

Els beneficis que s'obtenen amb les campanyes de sensibilització de prevenció són l'adopció de nous hàbits de consum, així com la consolidació de noves formes d'actuació envers diferents problemàtiques ambientals des de la seva prevenció.

Per altra banda, el desenvolupament de neteges en entorns naturals permet, per una banda, retirar de manera directa els residus presents en aquests espais i, per l'altra, generar conscienciació social i pedagogia sobre la preservació i protecció del medi natural.

Amenaces

L'amenaça principal de les campanyes de sensibilització per la prevenció és no assolir l'èxit inicial esperat. La causa d'aquesta amenaça implica que la campanya de sensibilització no ha arribat al seu públic objectiu o ha passat desapercebuda.

Costos

Els costos associats a la implementació i execució de campanyes de sensibilització per a la prevenció de la generació de residus inclouen diverses àrees. Això inclou calcular el nombre de persones que conformen el públic objectiu, contractar personal qualificat per dur a terme les activitats relacionades amb l'educació ambiental i gestionar el disseny, la impressió i la difusió de material gràfic i digital per comunicar eficaçment la campanya.

Fonts de finançament

El desenvolupament de campanyes de sensibilització per la prevenció s'haurien de finançar a través de fonts pròpies de l'Ajuntament. No obstant això, l'Agència de Residus de Catalunya disposa de línies d'ajuts específiques per a projectes de prevenció i preparació per la reutilització de residus municipals on es podria fer encabir aquesta actuació.

En el cas concret de les ajudes aportades per l'ARC, la quantia màxima de subvenció econòmica pot ser del 75% del cost total de la campanya de prevenció i preparació per a la reutilització de residus municipals. Per altra part, activitats concretes com tallers per a centres escolars, així com tallers per la ciutadania, de duració total d'una hora, presenten una quantia econòmica fixa. Dins d'aquesta subvenció s'inclouen els materials, desplaçaments i qualsevol despesa relacionada amb la preparació dels tallers i la seva realització.

Indicador de seguiment

- Assoliment de les accions definides dins la campanya de sensibilització (unitats: n° d'accions assolides).
- Consecució d'objectius definits (unitats: n° d'objectius completats).
- Percentatge de població objectiva implicada (unitats: n° de persones implicades / total públic objectiu).

Municipis on s'ha implementat l'actuació

Aquesta actuació s'ha implementat en diferents municipis de Catalunya. Algunes de les activitats de la Setmana Europea de la Prevenció de Residus més destacades són les campanyes de neteja adherides a la iniciativa europea *Let's Clean Up Europe!* o la Ultra Clean Marathon, un repte esportiu celebrat de forma anual que pretén fomentar la conscienciació i mobilització ciutadana reduint els residus en espais naturals.

A nivell local, l'actuació també s'ha implementat a Sant Vicenç de Castellet (10.061 habitants⁴, Bages) mitjançant la recollida i caracterització de residus en entorns naturals, o a Valls (24.954 habitants⁴, Alt Camp) amb la participació de diversos centres educatius. Les campanyes de "residu zero" s'han dut a terme en diverses localitats catalanes, com Barcelona (1.655.956 habitants⁴, Barcelonès) o La Garriga (17.028 habitants⁴, Vallès Oriental). D'altra banda, la iniciativa Correcull, desenvolupada al Parc Natural de Cap de Creus, combina l'activitat física amb la recollida de residus.

Bibliografia i enllaços d'interès

- Setmana Europea de la Prevenció de Residus. Agència de Residus de Catalunya. https://residus.gencat.cat/ca/ambits_dactuacio/prevencio/setmana_europea/
- Let's Clean Up Europe. Agència de Residus de Catalunya. https://residus.gencat.cat/ca/ambits_dactuacio/prevencio/setmana_europea/lets_clean_up_europe/index.html
- Campanya "Som Gent de Profit". Agència de Residus de Catalunya. 2014. https://residus.gencat.cat/ca/ambits_dactuacio/sensibilitzacio/campanyes/campanya-som-gent-de-profit/
- Campanya "Vol bossa? No gràcies!". Agència de Residus de Catalunya, 2014. https://residus.gencat.cat/ca/ambits_dactuacio/sensibilitzacio/campanyes/campanya_vol_bossa_no_gracies/
- Campanya "Nou Període". Rezero. <https://www.rezero.cat/campanyes/nouperiode/>
- Campanya "S'ACABA EL MALSON de les bosses de plàstic d'un sol ús". https://residus.gencat.cat/ca/ambits_dactuacio/sensibilitzacio/campanyes/prohibicio_bosses_plastic/
- Campanya "Fes-lo nou de nou". https://residus.gencat.cat/ca/ambits_dactuacio/sensibilitzacio/campanyes/feslonodenou/

---

4 Idescat, 2023.

- Campanya "Aquí reduïm".
https://residus.gencat.cat/ca/ambits_dactuacio/sensibilitzacio/campanyes/campanya_aqui_reduim/
- Campanya de prevenció de residus municipals "- és +".
https://residus.gencat.cat/ca/ambits_dactuacio/sensibilitzacio/campanyes/campanya_de_prevencio_de_residus_municipals_menys_es_mes/

